

Groot onderhoud aan liften vraagt vaak om lastige keuzes. Als lifteigenaar krijgt u een berg informatie en daar kunt u niet altijd 'chocola van maken'. Maar ook kleiner onderhoud levert vraagtekens op; bijvoorbeeld als het onderhoud niet vlekkeloos verloopt. In dit artikel ga ik in op de verschillende soorten liften. In een volgend artikel bespreek ik de contractsoorten die gerelateerd zijn aan de eigenschappen van de liften.

Energieverbruik wordt steeds belangrijker

Past uw lift nog bij uw gebouw?

Sinds het begin van de jaren 70 van de vorige eeuw zijn er heel veel flatgebouwen gerealiseerd. Allemaal van verschillende omvang en daarmee ook voorzien van heel verschillende liften. In grote lijnen zijn er in Nederland zo'n vier types liften gangbaar: elektrische, hydraulische, 'rugzakliften' en woonhuisliften. Ik bespreek ze in dit artikel.

Elektrische liften flatgebouwen

We zien veel flats met twee liften die om en om stoppen: de 'even en oneven lift'. Op die manier was er ook een lift beschikbaar als een van beide liften uitviel of tijdelijk niet beschikbaar was. De gedachte was waarschijnlijk dat de bewoners het geen probleem vinden om één verdieping naar boven of beneden te lopen. Het was natuurlijk ook een economische keuze. Doordat op deze manier veel minder liftdeuren hoefden te worden gemaakt, bespaarde de opdrachtgever bouwkosten.

In de jaren 70 werden ook liften toegepast met de smalste (dus kleinste) maatvoering die volgens de bouwverordening toegestaan was. Dat resulteerde vaak in liften met handbewogen draaideuren; 'semi-automatische' deuren, zoals ze in de norm van liftenbouw werden benoemd.

Voor het onderhoud en levensduur van die deuren is de tijd dat ze gebruikt worden van invloed. Al ruim 30 jaar kom ik, vroeger als liftmonteur en nu als adviseur, bij veel gebouwen. Ik zag - en zie - dus hoe de liften worden gebruikt. Als gebruikers in een gebouw met twee liften (en een ongelijk aantal stopplaatsen) moeten wachten op de lift, drukken ze vaak op beide drukknoppen. Het

gevolg: veel onnodige liftritten. De lift maakt dus veel meer bewegingen dan nodig, maar ach: wie maalde vroeger om het energieverbruik? Het energieverbruik van liften wordt overigens nogal eens overschat. Daarover in een later artikel meer.

Eerst de deur; dan de afwerking

De handbewogen deuren werden vaak eerst gebouwd waarna de bouwkundige afwerking op de verdieping om het deurkozijn werd gemetseld. Het waren - en zijn - stevige stalen deurframes die dan ook een dragende functie hebben voor het metselwerk boven de liftdeur. Dit type liften had meestal een minimale schachtbreedte nodig. Prettig voor architecten en ontwikkelaars: zij konden zo de maximale woonruimte in een gebouw creëren.

Machinekamers werden gewoon in een dakopbouw gemaakt. De toegang naar zo'n dakopbouw werd veelal opgelost door een luik op de bovenste verdieping te maken. Een ladder zorgde voor de toegankelijkheid. Arboregeling zoals we vandaag de dag kennen was er niet. We zien dan ook nogal eens onhandige en soms minder veilige oplossingen.

Anno 2024 zien we deze liften nog steeds in grote aantallen in gebruik; met ongewijzigde opstelling. Echter: inmiddels zijn de behoeftes op het gebied van wonen en liftgebruik wel veranderd. We willen meer levensloopbestendig wonen en daarbij hoort ook rolstoeltoegankelijkheid en onbelemmerd brancardvervoer. Handbewogen liften raken uit de gratie, hoewel ze volgens de veiligheidsvoorschriften

van weleer als 'veilig' worden bestempeld. En dat terwijl ze geen cabineafsluiting hebben: gebruikers kunnen de schachtwand en de deuren gewoon aanraken tijdens de rit.

Cabineafsluiting

Ik spreek bewust niet over 'kooi-afsluiting', zoals dit in de oorspronkelijke Nederlandse liftennorm N 1081 van 1950 wordt genoemd. Een kooi is in mijn beleving bestemd voor dieren. Vandaar 'cabine'.

De liften die ik hierboven heb beschreven, kunnen niet zomaar verbouwd worden of vervangen worden door nieuwe liften met automatische schuifdeuren. Die deuren hebben meer ruimte nodig. Helaas zien we nogal eens dat er toch automatische schuifdeuren aan zo'n lift zijn gemaakt, waardoor deze te ondiep is geworden. Ook is de lift dan vaak te smal voor brancardvervoer. Als iemand horizontaal per brancard moet worden vervoerd, is dat een probleem. De brandweer moet er dan aan te pas komen. 'Afhijzen van hoogte' noemen ze dat bij de brandweer. Die hoogwerkers of ladderwagens kunnen niet onder alle weersomstandigheden functioneren en zijn ook beperkt in hoogtebereik. In hoge gebouwen is dan zelfs een kraan nodig die slechts beperkt beschikbaar is in een veiligheidsregio.

Méér dan onderhoud

Al met al is dit geen fijne gedachte als u zoekt naar passende oplossingen voor groot onderhoud. Dat is meer dan onderhoud van de lift! Dus is een meerjarenonderhoudsplan voor de lift ook méér dan een kostenberekening om de bestaande installatie blijvend te laten functioneren. Vraag deskundigheid hierover voordat u offertes voor verbetering aanvraagt.

Ons bureau hoort vaak: "We hebben nu verschillende offertes gevraagd, maar we kunnen er geen chocola van maken". Onderzoek van de bestaande installatie, de wensen en eisen én de bouwkundige omgeving is noodzakelijk.

Hoe groter het project; hoe groter de verschillen van oplossingen én de interpretaties van aanbieders. Soms leidt dat tot onverstandige keuzes, zoals concessies doen in de prijs. Dan wordt gekozen voor een goedkope oplossing waar de VvE voor 40 jaar aan vastzit. Een te kleine lift die niet voldoet aan de primaire eisen van levensloopbestendig wonen; dat wil niemand.

Hydraulische liften in appartementengebouwen

In de jaren 80 en 90 werden in niet al te hoge gebouwen regelmatig hydraulische liften gebouwd. Dit werd gedaan om een dakopbouw te voorkómen, want de ontwerpers wilden geen dakopbouw. Vanwege bouwregelgeving over de maximale hoogte van een gebouw werd een dakopbouw ook bezwaarlijk. Een hydraulische lift met de machinekamer ergens onder in het gebouw, in de buurt van de lift, was een mooie oplossing.

Energetisch was dit wel minder efficiënt, maar dankzij moderne technieken kan dit soms wel worden verbeterd. Ombouwen naar elektrisch aangedreven liften is meestal niet mogelijk.

Rugzakliften in appartementengebouwen

In diezelfde periode werden veel liften als zogenaamde rugzakliften gebouwd. De machinekamer werd gesitueerd in een ruimte naast de lifttoegang op de bovenste stopplaats. Dergelijke liften werden ook in verschillende uitvoeringen gemaakt, met handbewogen en semi-automatische deuren of met automatische schuifdeuren. Semi-automatisch betekent eigenlijk dat ze door veerkracht vanzelf sluiten nadat ze handmatig zijn geopend.

Ook voor deze liften met handbewogen deuren geldt dat ze meestal niet kunnen worden vervangen door automatische deuren. De bouwkundige ruimte ontbreekt en standaard nieuwe liften passen dan meestal niet. De kosten om toch moderne liften te realiseren, lopen daardoor sterk op.

Woonhuisliften

De laatste jaren komen we ook nog regelmatig ongewenste oplossingen tegen, zoals een veredelde woonhuislift die langzaam gaat. Die is goedkoper en gaat niet zo lang mee als de andere liften. De rolstoel-, rollator- en brancardtoegankelijkheid laat te wensen over doordat de draaideuren in de weg zitten. Minder zelfredzame mensen kunnen die deuren vaak ook niet goed openen.

Vanwege de veiligheid moet de besturing tijdens de rit worden vastgehouden en dat kan een probleem zijn; juist voor degenen voor wie de trap geen optie is. Vervanging door een normaal gangbare lift leidt tot hoge kosten. Veelal zijn ook ingrijpende werkzaamheden nodig zoals het maken van een liftput en de constructie van een bredere, hogere en diepere schacht. De diepere schacht om brancardvervoer mogelijk te maken is dan een must om automatische deuren die nodig zijn bij niet-volwaardige liften te kunnen toepassen.

U ziet het: ik kom veel dilemma's tegen. Wat doen we met de lift? Handhaven wat we hebben? Of verbouwen, bijbouwen, vervangen? Het begint allemaal met inzicht op basis van overzicht. Weet waar u aan begint! Meer informatie: www.peron.nl.

Door Péron van Stralen, liftadviseur